

20190080119

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 54 став (2) од Законот за земање и пресадување на делови од човечкото тело заради лекување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 47/11, 136/11, 91/13, 164/13, 27/14, 112/14, 144/14, 124/15, 149/15 и 37/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 8.1.2019 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА ТРАНСПЛАНТАЦИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2019 ГОДИНА

I. Вовед

Со Законот за земање и пресадување на делови од човечкото тело заради лекување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 47/11, 136/11, 91/13, 164/13, 27/14, 112/14, 144/14, 124/15, 149/15 и 37/16), се уредуваат условите под кои можат да се земаат, чуваат, обработуваат, разменуваат, пренесуваат и пресадуваат делови од човечкото тело (органи и ткива) од живи или умрени лица заради лекување, условите што треба да ги исполнуваат здравствените установи што вршат работи на земање, чување, обработување, разменување, пренесување и пресадување делови од човечкото тело заради лекување, организацијата и спроведувањето на земањето и пресадувањето делови од човечкото тело, како и надзорот над спроведувањето на овој закон.

Земање и пресадување на делови од човечкото тело заради лекување може да се врши само кога е тоа медицински оправдано, кога е тоа најповолен начин за лекување на болниот, кога не се загрозува животот на дарителот или не му се нанесува трајно оштетување на здравјето, во постапка и под услови утврдени со овој закон.

II. Приоритетни цели на Програмата

Главни цели на Програмата се:

1. Зголемување на бројот на трансплантации од починато лице
2. 50% од населението го знае значењето на донирањето на орган и се зголемува бројот на донатори и донирани органи од починати лица преку подигање на свеста кај населението за значењето на донирањето органи

Специфични цели на Програмата се:

1. Да се зголеми бројот на трансплантации од починато лице
  2. Да се изгради систем кој ќе обезбеди и гарантира правичен пристап кон органите и ткивата
  3. Да се подигне свеста кај населението за донирање на органи и ткива
- Успешноста на Програмата ќе се оценува преку основните индикатори на исход:
1. Број на извршени трансплантации од починат донор
  2. Број на пациенти на листата на чекање
  3. Број на донори
  4. Број на здравствени работници вклучени во извршување на трансплантацијата кои посетување соодветна обука од областа на трансплантација

III. Мерки и активности

Цел 1. Да се зголеми бројот на трансплантации од починато лице

Цел 2. Да се изгради систем кој ќе обезбеди и гарантира правичен пристап кон органите и ткивата

Мерка 1. Зголемување на опфатот со ХЛА типизација и други лабораториски и дијагностички испитувања на пациентите кои се подготвуваат за трансплантација од жив дарител и/или починато лице, како и ХЛА типизација и други лабораториски и дијагностички испитувања на донаторите/дарителите на органи, ткива и матични клетки

Активности:

1. Селекција и избор на пациенти на кои ќе им биде направена ХЛА типизација и други лабораториски и дијагностички испитувања во координација и соработка со центрите за дијализа;

2. Извршување на ХЛА типизација и други лабораториски и дијагностички испитувања од страна на надлежните установи (плаќање на партиципацијата наместо пациентите кои се подготвуваат за трансплантација/донаторите/дарителите на органи, ткива и матични клетки);

Мерка 2. Зголемување на нивото на обученост и информираност на здравствените работници кои се вклучени во извршување на трансплантациите

Активности:

1. Обука на здравствените работници кои се вклучени во извршување на трансплантациите преку учество на обуки, конференции, конгреси и други видови на усовршување: Напреден меѓународен курс за обука за управување со „набавки“ во областа на трансплантација (Advanced International Training Course in Transplant Procurement Management) во Барселона од 12-ти до 16-ти ноември 2019 год.; 19-ти Конгрес на Европското здружение за трансплантација на органи во Копенхаген, Данска од 15 до 18 септември 2019 година; 15-тиот конгрес на Меѓународното здружение за донации и „набавки“ на органи (ISODP 2019) организиран од Меѓународното друштво за донации и „набавки“ на органи (ISODP), општество за трансплантација (TTS) од 14 - 16 ноември 2019 год. во Дубаи, Обединетите Арапски Емирати; Учество на ТПМ основни и напредни обуки (TPM basic & intermediate); настан на тема „Подигање на јавната свест“ (Social awareness event) во Брисел, Белгија на 18 февруари 2019 година организиран од страна на ЕУДОНОРОРГ (EUDONORGAN) во соработка со националните органи надлежни за трансплантација;

2. Потпишување и имплементација на Протоколот/Меморандумот за соработка во областа на трансплантацијата на крвотворните матични клетки помеѓу надлежните органи на Република Македонија и Република Хрватска (плаќање на хонорари за специјалистите од Хрватска и сл.);

Мерка 3. Одржување и унапредување на системот за координација на процесот на трансплантација во Република Македонија преку финансиска и техничка поддршка на работата на Националниот координатор за трансплантација и на „болничките“ координатори за земање и пресадување на делови од човечкото тело

Активности:

1. Исплата на надоместок за вршење на работите на Националниот координатор за трансплантација кој го координира процесот на спроведување на програмата за трансплантација и обезбедува координирање на работата на сите субјекти вклучени во спроведувањето на одредбите на Законот за земање и пресадување на делови од човечкото тело заради лекување;

2. Ангажирање на лица за вршење на стручни и административно-технички работи поврзани со работата на Националниот координатор за трансплантација и на комисији и работни групи за активностите насочени кон унапредување, регулирање и евалуација на системот за трансплантација;

3. Исплата на надоместок за вршење на работите на „болничките“ координатори, кои ја организираат и усогласуваат работата во овластената здравствена установа за земање и пресадување на делови од човечкото тело и за поврзаноста на установата со надлежните органи.

Мерка 4: Одржување и унапредување на системот за извршување на трансплантациите во Република Македонија преку стимулација и награда за вршење на работите на членовите на тимовите за трансплантација и другите здравствени работници вклучени во подготовка на донорот и примателот на органи и ткива, дијагностицирање на мозочна смрт, како и во нега, терапија и следење на донорот и примателот на органи и ткива после извршена трансплантација

Активности:

1. Зголемување на нивото на мотивираност и задоволство на членовите на тимовите за трансплантација од жив донор;

2. Зголемување на нивото на мотивираност и задоволство на членовите на тимовите за трансплантација од починат донор;

Мерка 5: Создавање на одржлив систем за поддршка и водење севкупна грижа за донаторите/дарителите и трансплантираните пациенти

Активности:

1. Плаќање на финансиски трошоци поврзани со починатото лице како донор наместо семејството на донорот (плаќање на погребот и други трошоци поврзани со погребувањето на донорот)

2. Преземање на обврската за плаќање на партиципација за здравствени услуги кои ги користел донорот на органи/крвотворни матични клетки, по извршената трансплантација на органот/крвотворните матични клетки, неповрзани со испитувањата за трансплантацијата (во случај на трансплантација од жив донор)

3. Обезбедување на имunosупресивни лекови за трансплантирани пациенти кои ќе го спречат процесот на отфрлање на трансплантатот (Капсули Micophenolic acid од 250 мг., филм таблети од 500 мг., таблети од 180 мг и од 360 мг; Капсули Cyclosporine од 25 мг., 50 мг, 100 мг. и солуција Ciclosporin од 100 мг/1 мл., како и Tacrolimus 0,5 мг x 30 капсули и Tacrolimus 1 мг x 60 капсули)

Мерка 6: Формирање Национална листа на чекање според видот на органи која ќе се базираат на транспарентни, објективни и медицински критериуми и електронски систем за алоцирање на органи и ткива;

Активности:

1. Дизајнирање, имплементација и пробна работа на софтвер потребен за формирање на Национална листа на чекање за бубрези, срце и црн дроб.

2. Внесување на податоците за пациентите за кои е индицирана трансплантација, во софтверот заради ставање во функција на Националната листа на чекање.

3. Формирање и функционирање на т.н. „Тим за срце“ (Heart Team), со задача да препорачува видови на лекување на пациентите со дијагностицирана срцева слабост (вид на механичка поддршка на срцето, механичко срце или трансплантација), во кој ќе членуваат претставници на јавните и приватните здравствени установи кои вршат здравствена дејност од областа на кардиологијата и кардиохирургија, како и стручни лица/експерти од областа на кардиологијата и кардиохирургија, кој тим има централна

улога во оптимизирање на селекцијата на пациентот, процедурални, грижата за следење на пациентот и подобрувањето на процесот на едукација на пациентот и информирана согласност.

Цел 3. Да се подигне свеста за донирање на органи, ткива и крвотворни матични клетки

Мерка 1: Спроведување на континуирана кампања за подигање на свеста кај населението за донирање на органи, ткива и крвотворни матични клетки

Активности:

1. Организирање јавни дискусии, трибини за важноста од донирањето органи, како и пешачења, маршеви, велосипедски трки, печатење постери, брошури, флаери, бецови и друг материјал за да на разбирлив начин се објасни што е мозочна смрт, зошто е важно донирање и трансплантација на органи.

2. Тематски разговори и интервјуа со лекари, пациенти и членови на семејствата кои дале согласност да биде пресаден орган од нивни блиски роднини во средствата за јавно информирање – електронски, печатени и на социјалните мрежи (телевизии, радија, весници, магазини, портали).

3. Учество на успешни јавни личности како промотори на кампањата (спортисти, актери, пеачи, писатели);

4. Вклучување на избраните (т.н., „матични“) лекари во информирање на пациентите за важноста од донирање на органи;

5. Одбележување на Европски ден на органодарителство;

Мерка 2: Спроведување на континуирана кампања за подигање на свеста кај здравствените работници од примарното и секундарното здравство со правните прописи за донирање на органи, ткива и крвотворни матични клетки

Активности:

Изготвување и имплементација на проект за семинари на кои на здравствените работници од примарното и секундарното здравство, кои не се директно поврзани во мрежата за трансплантација, ќе им бидат образложени законските одредби кои го регулираат пресадувањето на органи, како и подзаконските прописи со кои детално се уредуваат поединечни делови од оваа област.

Мерка 3: Континуирано стручно усовршување на здравствените работници од областа на трансплантацијата заради подобрување на знаењето и комуникациските вештини

Активности:

Организација и спроведување на обуки за развој на комуникациските вештини и за стекнување нови знаења од областа на трансплантацијата

Мерка 4: Спроведување на континуирана кампања за подигање на свеста за донирање на органи, ткива и крвотворни матични клетки кај групите за поддршка на пациенти, невладините здруженија на пациенти и новинарите кои можат да бидат вклучени во промоција на придобивките од постапките на пресадување на органи, а понатаму да бидат и промотори за донирањето на органи

Активности:

Организација и одржување на кратки состаноци (т.н. „брифинзи“) со цел давање и размена на информации од страна на Националниот координатор за трансплантација, „болничките“ координатори и други здравствени работници вклучени во трансплантацијата наменети за групите за поддршка на пациенти, невладините здруженија на пациенти и новинарите;

IV. ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА И ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Извршување на Програмата

Програмата за трансплантација во Република Македонија за 2019 година се врши од страна на:

- Министерството за здравство;
- Здравствени установи вклучени во трансплантација, експлантација, дијагностички и други иследувања.

Финансиски средства

За извршување на Програмата за трансплантација во Република Македонија за 2019 година се потребни следните финансиски средства:

1. Финансиски средства за извршување на ХЛА типизација и други лабораториски и дијагностички испитувања од страна на надлежните установи (плаќање на партиципацијата наместо примателите-пациенти кои се подготвуваат за трансплантација/како и за дарителите на органи, ткива и матични клетки);

2. Финансиски средства за обука на здравствените работници кои се вклучени во извршување на трансплантациите преку учество на обуки, конференции, конгреси и други видови на усовршување (котизација, сместување, превоз);

3. Финансиски средства за исплата на надоместок за вршење на работите на Националниот координатор за трансплантација;

4. Финансиски средства за ангажирање на лица за вршење на стручни и административно-технички работи поврзани со работата на Националниот координатор за трансплантација и за ангажирање на комисији и работни групи за активностите насочени кон унапредување, регулирање и евалуација на системот за трансплантација;

5. Финансиски средства за исплата на надоместок за вршење на работите на „болничките“ координатори.

6. Финансиски средства за зголемување на нивото на мотивираност и задоволство на членовите на тимовите за трансплантација од жив донор.

Висината на надоместокот за стимулација на тимовите за трансплантација, за секое лице кое учествува во трансплантацијата и за секоја извршена трансплантација (жив донор) изнесува:

Трансплантација на органи (бубрези, црн дроб) од жив донор			
	Здравствена установа/Здравствен работник вклучен во експлантација/трансплантација	Број на лица вклучени во експлантација/трансплантација	Нето износ во денари
1.	доктор специјалист по хирургија; доктор специјалист по анестезиологија; доктор специјалист по васкуларна хирургија	Од 4 до 6 (Оператор, прв асистент, втор асистент, трет асистент, анестезиолог, васкуларен хирург)	12.600,00
2.	медицинска сестра-инструментарка	1	8.220,00
3.	медицинска сестра-помошник инструментарка	1	6.600,00
4.	медицинска сестра-анестетичарка	1	8.220,00
5.	болничар-транспортер	1	6.000,00

Надоместокот за тимовите за трансплантација се исплаќа врз основа на доставените извештаи од Јавната здравствена установа Универзитетска клиника за урологија-Скопје, односно Јавната здравствена установа Универзитетска клиника за дигестивна хирургија-Скопје.

7. Финансиски средства за зголемување на нивото на мотивираност и задоволство на членовите на тимовите за трансплантација од починат донор-кадавер.

Висината на надоместокот за стимулација на тимовите за трансплантација, за секое лице кое учествува во трансплантацијата и за секоја извршена трансплантација (починато лице) изнесува:

Трансплантација на органи (бубрези, црн дроб, срце) од починат донор-кадавер				
	Здравствена установа/Здравствен работник вклучен во експлантација/трансплантација	Број на лица вклучени во една експлантација/една трансплантација	Единица мерка	Нето износ во денари (се исплаќа еднократно)
	Универзитетска клиника за НЕФРОЛОГИЈА (подготовка на примател/реципиент)			
1.	доктор специјалист по интерна медицина/доктор супспецијалист по нефрологија	2	еден примател /еден дарител	8.000,00
2.	медицинска сестра	2	еден примател /еден дарител	1.500,00
	ТОАРИЛУЏ-КАРИЛ (подготовка на донор)			
1.	доктор специјалист по анестезиологија;	1	еден примател /еден дарител	12.600,00
2.	медицинска сестра	2	еден примател /еден дарител	1.500,00
3.	болничар-транспортер	1	еден примател /еден дарител	500,00
	Универзитетска клиника за урологија/ТОАРИЛУЏ-КАРИЛ			
1.	доктор специјалист по хирургија; доктор специјалист по анестезиологија; доктор специјалист по васкуларна хирургија	Од 3 до 5 (Оператор, прв асистент, втор асистент, трет асистент, васкуларен хирург)	Експлантација/ Трансплантација	12.600,00
2.	медицинска сестра-инструментарка	1	Експлантација/ Трансплантација	8.220,00
3.	медицинска сестра-помошник инструментарка	1	Експлантација/ Трансплантација	6.600,00
4.	медицинска сестра-анестетичарка	1	Експлантација/ Трансплантација	8.220,00
5.	болничар-транспортер	1	Експлантација/ Трансплантација	6.000,00
	Институт за трансфузиона медицина			
1.	доктор специјалист по трансфузиона медицина	1	еден примател /еден дарител	6.000,00
2.	Мед. лаборант	1	еден примател /еден дарител	1.500,00
3.	Биолози	2	еден примател /еден дарител	2.500,00
	Институт за радиологија			
1.	доктор специјалист по радиологија	1	еден примател /еден дарител	6.000,00
2.	радиолошки технолог	1		1.500,00
3.	медицинска сестра	1	еден примател /еден дарител	1.500,00
	Центар за трансплантација			
1.	Медицински сестри	4	еден примател /еден дарител	1.500,00

Надоместокот за тимовите за трансплантација се исплаќа врз основа на доставените извештаи од Јавната здравствена установа Универзитетска клиника за урологија-Скопје, односно Јавната здравствена установа Универзитетска клиника за дигестивна хирургија-Скопје, односно Јавната здравствена установа Универзитетска клиника за државна кардиохирургија или Јавната здравствена установа Универзитетска клиника за кардиологија-Скопје.

8. Финансиски средства за плаќање на финансиските трошоци поврзани со починатото лице како донор наместо семејството на донорот (плаќање на погребот и други трошоци поврзани со погребувањето на донорот) (5 кадавера по 30.000,00 денари)

9. Финансиски средства за организирање на настани за зголемување на јавната свест за значењето и придобивките од трансплантацијата на органи и промотивен материјал за органодарителство.

10. Финансиски средства за неизмирени обврски за 2018 година.

Табела: Обезбедени финансиски средства за реализација на дел од активностите предвидени со Програмата за трансплантација во Република Македонија за 2019 година

Ред. бр.	Активност	Извршител	Количина	Износ (во денари)
1.	Извршување на ХЛА типизација и други лабораториски и дијагностички испитувања од страна на надлежните установи (плаќање на партиципацијата наместо примателите-пациенти кои се подготвуваат за трансплантација/како и за дарителите на органи, ткива и матични клетки);	Институт за трансфузиона медицина на Република Македонија, Институт за имунологија и хумана генетика при Медицински факултет при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ и други здравствени установи кои ги извршуваат другите лабораториски и дијагностички испитувања на потенцијалните приматели и на донаторите;		500.000,00
2.	Обука на здравствените работници кои се вклучени во извршување на трансплантациите преку учество на обуки, конференции, конгреси и други видови на усовршување (котизација, сместување, превоз): (1) Напреден меѓународен курс за обука за управување со „набавки“ во областа на трансплантација (Advanced International Training Course in Transplant Procurement Management) во Барселона од 12-ти до 16-ти ноември 2019 год.; (2) 19-ти Конгрес на Европското здружение за трансплантација на органи во Копенхаген, Данска од 15 до 18 септември 2019; (3) 15-тиот конгрес на Меѓународното здружение за донации и „набавки“ на органи (ISODP 2019) организиран од Меѓународното друштво за донации и „набавки“ на органи (ISODP), општество за трансплантација (TTS) од 14 - 16 ноември 2019 год. во Дубаи, Обединетите Арапски Емирати. (4) Учество на ТПМ основни и напредни обуки (TPM basic & intermediate); (5) настан на тема: „Подигање на јавната свест“ (Social awareness event) во Брисел, Белгија на 18 февруари 2019 година организиран од страна на ЕУДОНОРОРГ (EUDONORGAN) во соработка со националните органи надлежни за трансплантација	Министерство за здравство		1.000.000,00

3.	Исплата на надоместок за вршење на работите на Националниот координатор за трансплантација	Министерство за здравство		320.000,00
4.	Ангажирање на лица за вршење на стручни и административно-технички работи поврзани со работата на Националниот координатор за трансплантација и на комисији и работни групи за активностите насочени кон унапредување, регулирање и евалуација на системот за трансплантација;	Министерство за здравство		100.000,00
5.	Исплата на надоместок за вршење на работите на „болничките“ координатори	Министерство за здравство		680.000,00
6.	Зголемување на нивото на мотивираност и задоволство на членовите на тимовите за трансплантација од жив донор	Министерство за здравство		1.000.000,00
7.	Зголемување на нивото на мотивираност и задоволство на членовите на тимовите за трансплантација од починат донор	Министерство за здравство		2.000.000,00
8.	Преземање на финансиски трошоци поврзани со починатото лице како донор наместо семејството на донорот (плаќање на погребот и други трошоци поврзани со погребувањето на донорот) (5 донора починати лица-кадавера по 30.000,00 денари)	Министерство за здравство		150.000,00
9.	Организирање на настани за зголемување на јавната свеста за значењето и придобивките од трансплантација на органи и промотивен материјал за органодарителство	Министерство за здравство		250.000,00
	ВКУПНО			6.000.000,00

Програмата за трансплантација во Република Македонија за 2019 година ќе се реализира од буџетот за самофинансирачки активности на Министерството за здравство во вкупен износ од 6.000.000,00 денари.

Неизмирените обврски од 2018 година ќе се измират во 2019 година.

V. ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 44-11556/1-18
8 јануари 2019 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.